

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U004099

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 14-11-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Науменко Марія Вікторівна

2. Mariia V. Naumenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0005-4888-6554

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 48007 081 Право

Дата захисту: 05-12-2025

Спеціальність за освітою: Облік і аудит

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 11120

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.27.51

Тема дисертації:

1. Цивільно-правовий захист прав осіб, постраждалих від домашнього насильства
2. Civil law protection of persons affected by domestic violence

Реферат:

1. Кваліфікаційна наукова праця є комплексним дослідженням питання цивільно-правового захисту прав осіб, постраждалих від домашнього насильства. Складається з трьох розділів, які розділені на 8 підрозділів. Розгляд питань починається з характеристики цивільно-правового захисту прав осіб, постраждалих від домашнього насильства. Здійснено наукове дослідження, результати якого засвідчують: аналіз новітніх тенденцій розвитку українського і зарубіжного правового простору підтверджує стрімке поширення різних форм домашнього насильства, що становить особливу загрозу для суспільної безпеки, прав і свобод людини. Така динаміка актуалізує потребу в поглибленому науковому осмисленні проблематики й удосконаленні ефективних механізмів цивільно-правового захисту постраждалих осіб, зокрема жінок, від гендерно зумовленого насильства. Отримані результати підкреслюють необхідність комплексного підходу, що інтегрує правові, соціальні та інституційні інструменти реагування, спрямовані на підвищення ефективності протидії цьому явищу, забезпечення реального доступу до правосуддя, належних гарантій безпеки й відновлення порушених прав найбільш вразливих категорій населення. Правовим вектором захисту прав

осіб, постраждалих від домашнього насильства, стала ратифікація Україною Стамбульської конвенції, що зобов'язала імплементувати норми міжнародного права та узгодити їх із національним законодавством. Ратифікація Стамбульської конвенції закріпила необхідність імплементації міжнародних стандартів у національне законодавство, передбачаючи криміналізацію психологічного насильства, кіберпереслідування та сексуальних домагань із використанням цифрових технологій. Гармонізація законодавства з практикою Європейського суду з прав людини формує сучасну доктрину позитивних зобов'язань держави щодо захисту прав осіб, постраждалих від домашнього насильства, і надає можливість ефективно розслідувати випадки насильства, а також забезпечує доступ до правосуддя, відшкодування шкоди, що підтверджується, зокрема, справою *Buturugă v. Romania* (2020), де вперше кібернасильство визнано формою гендерно зумовленого домашнього насильства. Для визначення витоків сучасних проблем та обґрунтування необхідності подальшого розвитку цивільно-правових механізмів захисту прав осіб, постраждалих від домашнього насильства, здійснено комплексний аналіз генезису цивільно-правового захисту прав осіб, постраждалих від домашнього насильства, який розкрито крізь призму чотирьох ключових періодів розвитку. Генезис цивільно-правового захисту прав постраждалих осіб було поділено на чотири основні періоди: - перший період – родинний патерналізм (*Family paternalism*) (від X ст. – початок XX ст.), що характеризувався пріоритетом родинних інтересів над правами індивідуума; - другий період – законодавча ілюзія (*Legislative illusion*) (початок XX ст. – 1980-ті роки), коли формально існували норми, але їхнє застосування було обмежене; - третій період – законодавчий прорив (*Legislative breakthrough*) (1991–2001 рр.), що відзначався активним упровадженням нових механізмів цивільно-правового захисту; - четвертий період – права незалежної України (2001 рік – сьогодні), у якому закріплено спеціальні норми, спрямовані на захист прав постраждалих осіб і відповідність міжнародним стандартам.

2. The thesis is a comprehensive study of the civil law protection of the persons affected by domestic violence. It consists of three parts, subdivided into eight sections. The discussion begins with a review of civil law protection for individuals affected by domestic violence. The completed research findings show that the analysis of the latest trends in the development of Ukrainian and foreign legal landscape confirms the rapid spread of various forms of domestic violence. It reveals a particular threat to public safety, human rights and freedoms protection. These dynamics highlight the need for the in-depth scientific consideration of the issue to enhance effective civil law mechanisms that could protect victims, particularly women, from gender-based violence. The obtained results emphasize the need of a comprehensive approach that integrates legal, social and institutional response tools aimed at improving the effectiveness of countering this phenomenon, ensuring genuine access to justice, adequate security guarantees and remedies to restore the violated rights of the most vulnerable social groups. The legal vector for protecting the rights of domestic violence victims was Ukraine's ratification of the Istanbul Convention, which involves the commitment to implement international law standards and harmonize them with national legislation. The Istanbul Convention ratification introduced the requirement to implement international standards into national legislation, providing for the criminalization of psychological violence, cyberstalking and sexual harassment that uses digital technologies. The harmonization of legislation with the ECHR practice undoubtedly shapes the modern doctrine of positive obligations of the state to protect the rights of domestic violence victims and lays the bases for the effective investigation of violence-related cases, as well as ensures access to justice, compensation and damages, which is confirmed, in particular, by the case of *Buturugă v. Romania* (2020), where cyber violence was recognized for the first time as a form of gender-based domestic violence. In order to identify the origins of contemporary problems and to prove the need for further development of civil law mechanisms to protect the rights of domestic violence victims, the comprehensive analysis of the genesis of civil law protection of the rights of domestic violence victims was carried out. The periodization included four major development periods. The genesis of civil law protection of the rights of victims was divided into four periods below: - the first period – family paternalism (from the 10th century till the early 20th century, characterized by the priority of family interests over individual rights; - the second period – legislative illusion (early 20th century – 1980s), when norms formally existed but their application was restricted; - the third period – legislative breakthrough (1991–2001), marked by the active introduction of innovative civil law protection mechanisms; - the fourth period –

rights in independent Ukraine, which provide for special norms on protecting the rights of victims and ensuring compliance with international standards.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Науменко М. В. Повноваження суб'єктів, постраждалих від домашнього насильства, права на захист. Право і суспільство. 2023. № 5. С. 40-44.
- Науменко М. В. Порівняльний аналіз поняття «домашнє насильство» в зарубіжних країнах (цивільно-правовий аспект). Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 6. С. 155-157.
- Науменко М. В. Цивільно-правовий захист постраждалих осіб від домашнього насильства в Україні та країнах Європи. Право і суспільство. 2023. № 3. С. 117-123.
- Науменко М. В. Вектори оптимізації правового забезпечення захисту прав жінок від домашнього насильства в умовах євроінтеграції в Україні. Право і суспільство. 2024. № 1, т. 2. С. 46-53.
- Науменко М. В. Проблемні аспекти застосування цивільно-правової відповідальності за прояви насильства. Європейські перспективи. 2025. № 1. С. 200-204.
- Naumenko M. V. Content of the right to defence of persons affected by domestic violence. Law and Safety. 2025. № 2. С. 9-16.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кириченко Тетяна Сергіївна
2. Tetiana Kyrychenko

Кваліфікація: к. ю. н., доцент, 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8785-0475

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Попов Віктор Андрійович
2. Viktor A. Popov

Кваліфікація: к. ю. н., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6636-2096

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Великанова Марина Миколаївна
2. Maryna Velykanova

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1845-6500

Додаткова інформація: ;<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57222123118>

Повне найменування юридичної особи: Інститут правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 20063497

Місцезнаходження: вул. Пилипа Орлика, Київ, 01024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ходеева Наталія Вадимівна
2. Nataliia V. Khodeeva

Кваліфікація: к.ю.н., доц., 12.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-6154-6854**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Харківський національний університет внутрішніх справ**Код за ЄДРПОУ:** 08571096**Місцезнаходження:** пр-т Л. Ландау, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство внутрішніх справ України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Кройтор Володимир Андрійович
2. Volodymyr A. Kroytor

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-1849-5721**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Харківський національний університет внутрішніх справ**Код за ЄДРПОУ:** 08571096**Місцезнаходження:** пр-т Л. Ландау, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство внутрішніх справ України**Ідентифікатор ROR:****VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Жорнокуй Юрій Михайлович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Жорнокуй Юрій Михайлович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Невядовський Владислав Олегович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна